

Sygn. akt VIII U 419/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Janina Kościelniak
Protokolant:	Kamila Niemczyk

po rozpoznaniu w dniu 23 lipca 2014 r. w Gliwicach

sprawy J. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 30 stycznia 2014 r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu prawo do emerytury począwszy od 1 grudnia 2013 r.
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonego J. T. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Janina Kościelniak

Sygn. akt. VIII U 419/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30.01.2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu J. T. (T.) prawa do emerytury w niższym wieku w oparciu o art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.), ponieważ nie udowodnił on 15 - letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie 6 lat, 11 miesięcy i 27 dni takiej pracy.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od decyzji z dnia 30.01.2014 r.

W związku z ponownym przeanalizowaniem sprawy odwołującego, w dniu 26.02.2014 r. organ rentowy wydał kolejną decyzję odmowną, zmieniającą decyzję z dnia 30.01.2014 r. w zakresie dotyczącym uzasadnienia odmowy zaliczenia okresu zatrudnienia ubezpieczonego od 1.10.1991 r. do 31.12.1998 r., na stanowisku nadsztygara i kierownika przeróbki mechanicznej węgla. Zdaniem ZUS praca na w/w stanowiskach nie spełnia kryterium zawartego w dziale XIV, poz. 24, pkt 1 Zarządzenia nr 17 Ministerstwa Górnictwa i Energetyki z dnia 12.08.1983 r. w sprawie określania stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki. Organ rentowy poddał w wątpliwość przyjęcie, że pracownik zatrudniony w charakterze nadsztygara i kierownika mechanicznej przeróbki węgla pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach robotniczych wymienionych w wykazie, ponieważ zakres obowiązków wyższego szczebla kierowniczego wykracza poza stałe i osobiste dozоровanie poszczególnych prac związanych bezpośrednio z przeróbką mechaniczną węgla.

Odpowiadając na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując, jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Ubezpieczony, urodzony w dniu (...), w dniu 23.12.2013 r. złożył wniosek o emeryturę w wieku niższym niż 65 lat z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony 60 lat ukończył w dniu (...) r.

Skarżący, na dzień 1 stycznia 1999 r., legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze ponad 25 lat.

Ubezpieczony nie jest członkiem OFE.

Organ rentowy zaliczył odwołującemu do pracy w warunkach szczególnych 6 lat, 11 miesięcy i 27 dni, co obejmuje następujące okresy zatrudnienia w (...) S.A. Oddział Kopalnia (...):

- od 1.09.1969 r. do 30.09.1970 r., na stanowisku cieśli pod ziemią.
- od 4.09.1984 r. do 31.03.1985 r., na stanowisku stażysta p.o dozorca oddziału urządzeń płuczki na powierzchni,
- od 1.04.1985 r. do 31.05.1987 r., na stanowisku dozorca oddziału przeróbki mechanicznej węgla na powierzchni,
- od 1.06.1987 r. do 30.04.1989 r., na stanowisku sztygara zmianowego oddziału przeróbki mechanicznej węgla na powierzchni,
- od 1.06.1989 r. do 31.08.1990 r., na stanowisku sztygara zmianowego oddziału przeróbki mechanicznej na powierzchni,

ZUS nie uwzględnił do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia skarżącego w (...) S.A. Oddział Kopalnia (...) w okresach:

- od 1.09.1990 r. do 30.09.1991 r., na stanowisku kierownika działu remontów i dokumentacji na powierzchni,
- od 1.10.1991 r. do 31.12.1998 r., na stanowisku nadsztygara i kierownika przeróbki mechanicznej węgla.

W związku ze swoim zatrudnieniem w (...) S.A. Oddział Kopalnia (...) w okresie od **1.09.1990 r. do 30.09.1991 r.** na stanowisku **kierownika działu remontów i dokumentacji na powierzchni**, odwołujący pracował w Zakładzie (...), który obejmował pododdziały: płuczki, kolejowy oraz remontowy. Przedmiotem działalności w/ w działu były roboty konstrukcyjno-montażowe i budowlane w ciągach technologicznych. Prace przeprowadzane na terenie Zakładu (...) polegały m.in. na remoncie starych obiektów, np. zbiorników, a także zabudowie, tj. montażu

maszyn takich jak podnośniki kubelkowe, podajniki taśmowe, podajniki muszlowe, przesiewacze dróg transportowych oraz pomosty.

Wykonawstwo w/w robót zlecano pracownikom firm zewnętrznych, których bezpośrednio nadzorował ubezpieczony. Byli to pracownicy zatrudnieni na stanowiskach: ślusarzy, spawaczy, konserwatorów oraz pracownicy dozoru średniego i wyższego. Nadzorując prawidłowy przebieg wykonywania prac, skarżący posługiwał się specjalistyczną dokumentacją techniczną, przygotowaną przez tzw. Dział Inwestycji. Skarżący wykonywał w/w czynności dozoru robót przeprowadzanych na terenie Zakładu (...) stale i w pełnym wymiarze czasu.

W trakcie dnia roboczego odwołujący nie wykonywał czynności administracyjnych, z wyjątkiem codziennego spisывania raportu z tzw. „dniówki”, co zajmowało mu 10-15 minut na dzień, w miarę potrzeby skarżący sporządzał również krótkie notatki urzędowe.

Oprócz czynności stricte nadzorczych skarżący raz w tygodniu przeprowadzał godzinne szkolenie bhp, służące zapoznaniu podlegających mu robotników z bieżącymi zagrożeniami w miejscu pracy.

W okresie **od 1.10.1991 r. do 31.12.1998 r.** ubezpieczony wykonywał obowiązki najpierw nadsztygara, a następnie kierownika przeróbki mechanicznej węgla.

Pracując w charakterze **nadsztygara**, odwołujący nadzorował podlegających mu pracowników dozoru, prowadzących ruch zakładu, tj. sztygarów zmianowych i oddziałowych, pracujących w poszczególnych pododdziałach Zakładu (...) oraz bezpośrednio dozorował pracowników Zakładu (...).

Nadzór bezpośredni nad robotnikami ubezpieczony wykonywał w ramach tzw. obchodu, obejmującego ok. 5 km, odbywanego dwukrotnie w ciągu tzw. „dniówki”. Skarżący kontrolował pracowników zatrudnionych m.in. na stanowiskach takich jak: płuczkarz, maszynista maszyn przeróbczych i urządzeń, pracownik obsługujący przesiewacze, oraz pracownik obsługujący węzeł kruszenia.

Pracując na stanowisku nadsztygara ubezpieczony nie wykonywał czynności administracyjnych poza spisaniem raportu z przeprowadzonego „obchodu dziennego”, a także raportu bilansującego całą zmianę. Raport z obchodu zawierał dostrzeżone uchybienia zaopatrzone w polecenie usunięcia usterek dostrzeżonych przez odwołującego w związku z przeprowadzonymi czynnościami dozoru.

Zakres czynności nadzoru wykonywanych przez ubezpieczonego zmienił się wraz z przeszerokowaniem ze stanowiska nadsztygara na stanowisko **kierownika przeróbki mechanicznej węgla**. Wówczas odwołujący pełnił tzw. nadzór całościowy, obejmujący w znacznej części nadzór nad podlegającymi mu sztygarami, nadsztygarami, dozorcami, mniej czasu zajmowało odwołującemu sprawowanie dozoru bezpośredniego nad robotnikami zatrudnionymi na terenie Zakładu (...).

Dzień roboczy skarżący rozpoczynał od wysłuchania raportu sztygara zmiany nocnej, dotyczącego stanu zakładu, w szczególności awarii zdarzających się z częstotliwością co najmniej jednej na dzień. W dalszej kolejności ubezpieczony odbywał krótką odprawę z nadsztygarami, kierując ich do poszczególnych części Zakładu (...).

Oprócz w/w czynności, do zakresu obowiązków ubezpieczonego należało organizowanie akcji służących usunięciu zaistniałych na terenie zakładu awarii, a także sprawowanie bezpośredniego nadzoru nad przeprowadzanymi w związku z tym pracami. Usuwanie usterek trwało od 2-3 godzin. Pozostałą część zmiany skarżący poświęcał na odbycie tzw. obchodu, który zabierał mu od 5-6 godzin. W związku z przeprowadzaną kontrolą, odwołujący sprawdzał nadzorowane stanowiska pracy usytuowane w Zakładzie (...) pod kątem zachowania wymaganych parametrów technologicznych i końcowych parametrów produkcji.

W związku z wykonywanymi czynnościami dozoru, odwołujący zatwierdzał tzw. „raporty dobowe” służące rozliczeniu dobowego wydobywania na terenie Zakładu (...), co polegało m.in. na określeniu ilości wydobywania, ilości odpadów. Skarżący nadzorował również terminowe przeprowadzanie badań urządzeń wyciągowych, w tym suwnic.

Ubezpieczony nadto przygotowywał i kontrolował tematykę szkoleń bhp przeprowadzanych na terenie Zakładu (...). Zasadniczo przygotowywanie programu szkoleń odbywało się po godzinach pracy.

Prowadzeniem korespondencji, w tym korespondencji z urzędem górnictwa zajmował się pomocniczy aparat administracyjny, ubezpieczony sprawdzał jedynie poprawność merytoryczną sporządzonych pism.

Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o: akta organu rentowego, akta osobowe ubezpieczonego za okres zatrudnienia w KWK (...) od 1.09.1969 r. do nadal, zeznania świadków w osobach A. S. i Z. F. oraz wyjaśnienia ubezpieczonego.

Sąd uznał zebrany w sprawie materiał dowodowy za spójny i kompletny, a przez to mogący stanowić podstawę prawdziwych ustaleń w sprawie. Sąd w szczególności dał wiarę zeznaniom świadków w osobach A. S. i Z. F.. Wyżej wymienieni pracowali z ubezpieczonym w okresie spornym w tym samym zakładzie pracy, co pozwala przyjąć, że dysponują oni dostateczną wiedzą w przedmiocie rodzaju i zakresu wykonywanych wówczas przez odwołującego obowiązków.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl art. 184 ust. 2 ustawy – w brzmieniu obowiązującym do 31.12.2012r. – emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługiwała pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Z dniem 1.01.2013 r. treść art. 184 ust. 2 ustawy uległa zmianie – na mocy art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012r. poz. 637). Zgodnie z aktualnie obowiązującym art. 184 ust. 2 ustawy, od 1.01.2013r. rozwiązanie stosunku pracy nie jest już przesłanką konieczną do nabycia emerytury na podstawie tego przepisu.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 w/w ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43 ze zm.).

W myśl § 4 ust.1 rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2 ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, o których mowa w ust. 1, zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin, a także okresy pracy lub służby, o których mowa w § 5-10.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 i 2 w/w rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Natomiast jak stanowi § 1, ust. 1 i 2 rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Zgodnie z treścią w/w rozporządzenia z dnia 7.02.1983 r., pracami w warunkach szczególnych są wymienione w wykazie A, dziale XIV, poz. 24, prace związane z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A w/w rozporządzenia. Ten sam charakter prac mają prace wymienione w tym samym dziale, pod poz. 25, tj. związane z bieżącą konserwacją agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Z kolei w wykazie A, dziale I, pod poz. 5 powoływane wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. wymieniono prace związane z przeróbką mechaniczną węgla.

Stosownie natomiast do treści Zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12.08.1983r. (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 12), załączniku nr 1, dziale I, pod poz. 5 zatytułowanym „Przeróbka mechaniczna węgla”, zamieszczono m. in. stanowiska takie jak: konserwator urządzeń przeróbki mechanicznej węgla w pkt 2, płuczkarz w pkt 38, maszyniści różnych specjalności w pkt 5-36. Natomiast w dziale XIV w/w zarządzenia zatytułowanym prace różne, poz. 24 tj. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, w punkcie pierwszym umieszczono stanowiska pracy, na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie /stała praca w warunkach, w których nie są zachowane higieniczne normy pracy.

W przedmiotowej sprawie okoliczność sporna dotyczyła posiadania przez ubezpieczonego (na dzień 1.01.1999 r.) wymaganego 15-letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Organ rentowy uwzględnił bowiem ubezpieczonemu jedynie 6 lat 11 miesięcy i 27 dni pracy w warunkach szczególnych

Sąd uznał, że ubezpieczony spełnił warunek formalny, wykazania 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, wymienionej w wykazie A, dziale XIV, pod poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. oraz w wykazie A, dziale XIV, pod poz. 25 rozporządzenia w/w rozporządzenia Rady Ministrów.

Jak wynika z przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania dowodowego, ubezpieczony pracując w okresie **od 1.09.1990 r. do 30.09.1991 r.** na stanowisku kierownika działu remontów i dokumentacji na powierzchni, w

Zakładzie (...) sprawował nadzór bezpośredni nad pracownikami firm zewnętrznych zatrudnionych na stanowiskach wymienionych w wykazie A powoływanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r., wykonujących roboty konstrukcyjno-montażowe i budowlane w ciągach technologicznych. Natomiast nieznaczną część dnia roboczego ubezpieczony podejmował się innych czynności, tj. raportowania i sporządzania notatek urzędowych, a dodatkowo raz w tygodniu przeprowadzał godzinne szkolenie podlegających mu pracowników. Powyższe pozwala przyjąć, że skarżący pracując na stanowisku kierownika działu remontów i dokumentacji na powierzchni wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy czynności nadzoru mieszczące się w zakresie pojęcia prac wymienionych w wykazie A, dziale XIV, poz. 25 powoływanego rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r.

Nadmienić należy nadto, że ustalenia poczynione przez Sąd dowiodły, że pomimo nazewnictwa stanowiska zajmowanego przez odwołującego, sugerującego, że w zakres jego obowiązków wchodziły również czynności administracyjne wiążące się ze sprawowaniem pieczy nad dokumentacją, ubezpieczony takowych nie wykonywał. Skarżący wprawdzie posługiwał się dokumentacją techniczną, jednakże nie przygotowywał jej samodzielnie, ale otrzymywał ją z Działu Inwestycji.

Sąd uznał również, że ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych w drugim z okresów spornych, tj. **od 1.10.1991 r. do 31.12.1998 r.**, na stanowiskach nadsztygara i kierownika przeróbki mechanicznej węgla. Pracując zarówno na stanowisku nadsztygara, jak i na stanowisku kierownika przeróbki mechanicznej węgla.

Pracując jako nadsztygar odwołujący nadzorował pracowników zatrudnionych na Zakładzie (...), w ramach odbywanych obchodów z których sporządzał raporty, co zajmowało nieznaczną część dnia roboczego odwołującego. Skarżący nadto przeprowadzał krótkie szkolenia bhp. W/w okoliczności pozwalają stwierdzić, że praca ubezpieczonego na stanowisku nadsztygara jest pracą w warunkach szczególnych wymienioną w wykazie A, dziale XIV, pod poz. 24.

Pracę w warunkach szczególnych skarżący wykonywał również będąc zatrudnionym na stanowisku kierownika przeróbki mechanicznej węgla, nadzorując sztygarów, nadsztygarów, dozorców, sprawował również w mniejszym zakresie dozór bezpośredni nad robotnikami w ramach sprawowanych obchodów, a dodatkowo organizował i koordynował usuwanie awarii zdarzających się na terenie Zakładu (...) codziennie.

Powyższe pozwala przyjąć, że odwołujący wykonywał bezpośrednio czynności dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r., wykaz A, dział XIV, poz. 24.

W tym momencie podkreślić należy, że dla stwierdzenia, że ubezpieczony w okresie od 1.10.1991 r. do 31.12.1998 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych bez znaczenia pozostaje fakt zajmowania stanowisk, które zdaniem organu rentowego wykluczają stale i osobiste dozоровanie poszczególnych prac związanych bezpośrednio z przeróbką mechaniczną węgla. W postępowaniu odwoławczym przed Sądem, nie obowiązują bowiem ograniczenia dowodowe jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia, w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283).

Reasumując, Sąd uznał, że po doliczeniu do stażu pracy wykonywanej w warunkach uznanych przez ZUS, okresów spornych, tj. okresów od 1.09.1990 r. do 30.09.1991 oraz od 1.10.1991 r. do 31.12.1998 r. ubezpieczony posiada 15-letni staż pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. W konsekwencji istnieją podstawy by stwierdzić, że odwołujący spełnił wszystkie przesłanki od którym uzależnione jest przyznanie emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. W związku z powyższym Sąd przyznał ubezpieczonemu żądane świadczenie, poczynając od dnia 1.12.2013 r.

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

SSO Janina Kościelniak